

Happening Pamatuj! v roce 2022

Již desátým rokem se setkávají ti, kdo vědí, že na některé tragické události nesmíme zapomenout. V noci z 8. na 9. března 1944 došlo k likvidaci a vyhlazení terezínského rodinného tábora. V plynových komorách koncentračního tábora Osvětim-Birkenau bylo tehdy zavražděno 3.792 židovských mužů, žen, dětí a starců. Zakladatelem vzpomínkové iniciativy Happening Pamatuj! je sbormistr, básník a lektor holocaustu Ing. Marek Šlechta. Letos jsme se setkali za okolností, které jsme si už ani nedokázali představit a naivně jsme si mysleli, že lidé zmoudřeli a nic takového se již nemůže stát. „*A opět skloňujeme ve všech jazycích slova: ‚válka, utrpení, smrt, zkáza‘,“* říká v úvodu večera organizátorka a dramaturgyně setkání, básnířka Mgr. Radana Šatánková, Dis. A pokračuje: *Tato válka má mnoho dimenzí, včetně mediální. Považme, že mnozí obyčejní lidé v Rusku, taktéž trpící, nemají o ruské invazi na Ukrajině ani nejmenší tušení. A když jim reportéři ZPROSTŘEDKOVALI, co se na Ukrajině děje, nechtěli tomu uvěřit.*“

S dr. Olgou Nytrovou jsme se účastnily již prvních ročníků Happening Pamatuj!, konaných přímo na Staroměstském náměstí. Od roku 2016 pořádáme tato pamětní setkání i v Karlíně, v zasedací síni NO CČSH. Dr. Vaníček, farář, vzpomíná: „*V Karlíně byla před válkou jedna z největších židovských obcí v Praze. Po válce se ze 3000 lidí vrátilo pouze 15. Židovská obec synagogu prodala, v roce 1947 ji koupila CČSH a přestavěla ji. Na čelo budovy jsme nechali zasadit dvě pamětní desky. Na první z nich vzpomínáme na karlínské spoluobčany z židovské obce, kteří nepřežili útrapy holocaustu. Druhá deska připomíná rabína Dr. Isidora Hirsche.*“

Letošní, již 10. ročník Happeningu, pořádala 8. března 2022 Evangelická církev metodistická v Ječné ulici. Prostory byly vyzdobeny třemi obrazy Hany Alisy Omer. „*Její rodiče přežili holocaust a ona sama toto téma ztvárnila do výtvarného cyklu ‚Kořeny‘. Přizvala jsem Alisu, taxíkem jsme z tohoto cyklu obrazů přivezly: Rodinné dědictví, Pietu, Majáky ve tmě,*“ vypráví Radana Šatánková. Hana Alisa Omer vystoupila i v závěru setkání a též rozdávala knížku „*Vzpomínky Idy*“, ve které je zachycen životní příběh její maminky Idy. V úvodu píše: „*Moje matka se narodila do chudé židovské rodiny v den první mobilizace 1. světové války a žila v asi nejstrašnější době lidských dějin. Dostalo se jí pouze základního vzdělání, již jako dítě musela pracovat, aby rodině pomohla vydělat na živobytí. Přesto ráda četla, byla velmi zvědavá a měla dobrou paměť.*“ Je to strhující svědectví o nelehkém osudu a vůli k životu: „*Náš blok byl zřejmě odsouzen k vyhlazení. Nebyly jsme určeny na práci, nevytetovali nám ani čísla. Jednoho rána nás odvedli do jiné části lágru, která se jmenovala Birkenau...*“

Účastníky přivítala farářka Evangelické církve metodistické Mgr. Jana Křížová. Poté jsme vyslechli v podání Anny Mirjam Wagnerové písně *Šema Jisra'el* a *Hatikva*, které zpívali naši spoluobčané, když se ubírali na smrt. Zazněly česká a ukrajinská hymna.

Potom již diváky oslovila poezie. Básnířka, recitátorka a herečka Eva Hrubá vytvořila, dle svých slov, koláž z veršů Marka Šlechty, a tu propojila se svými vlastními. Velmi na mne dále zapůsobily nové básně Olgy Nytové. Věnovala je židovskému mysliteli, spisovateli a nositeli Nobelovy ceny za mír, Elie Wieselovi i polskému knězi Maxmilianu Kolbemu, který nabídl svůj život za život otce rodiny.

„*(...) V největší existenciální tíži života / stává se náhle sirotkem / pociťuje že v něm umírá jeho já / ale zvedne hlavu a vnímá posilu / přicházející shůry*“ (Olga Nytrová: *V Buchenwaldu*)

Vlastimil Šantroch v českém jazyce a Anna Kaczmarska v polštině přednesli báseň „*Polibek na rozloučenou/Anna Szcurek*“ z knihy Kamila Marcela Hodáčka „*Trnová koruna*“

nejdou zuby“. V podání Radany Šatánkové potom zazněla poezie básničky Vlasty Bakalové, a také verše z básnické sbírky „Čítanka jaro“ a „Malá elegie“ Jiřího Ortena, který tragicky zahynul pod koly německé sanitky již ve svých dvaadvaceti letech. Na závěr nás s ukázkami ze své tvorby seznámila básnička Anna Mirjam Wagnerová.

Večerem nás provázely písně Vladimíra Merty (Růže z Jericha) a hudba klarinetisty Jiřího Pešauta.

A na závěr ještě slova dramaturgyně pořadu R. Šatánkové: „*Minulost se neustále opakuje, jen kulisy se mění. Po zkušenosti našich předků-spoluobčanů (jako kdyby to nestačilo!) se opět roztáčí kola dějin, která zasahují do našich životů; je to záležitost nás všech a byla to také lhostejnost a neprozíravost, kvůli kterým se věci hnuly tak, jak je dnes známo. Asi nikdo z nás netušil, jakou provázanost s minulostí budeme reflektovat v přítomnosti. Při vši hrůze, mějme odvahu říkat také slova: „Hospodin, naděje, dobro, solidarita, budoucnost.“*“

RNDr. Markéta Hlasivcová,
Dialog na cestě

(Autorkou fotografií je farářka ECM Mgr. Jana Křížová.)

*

Čin křesťanské lásky v Osvětimi

Olga Nytrová

Polský kněz Maxmilián Kolbe
se dokázal dělit se spoluvězni
o ubohé porce polévky i chleba
Dokonce také ironickému mladíkovi
který zlehčuje bezostyšně víru a kněžství
k překvapení přítomných
velkoryse podává svá sousta

Jednoho dne kněz vystoupil z řady
a věznilům nabídl sám sebe
místo života otce rodiny

V reakci na tento humánní čin
se za Kolbem zabouchly dveře hladomorny
Odtud po dnech hladovění
a smrtící injekci
se vydal z kruté pozemskosti
nezlomen do Boží věčnosti

Věděl
že pro toho kdo věří
pokračuje bytí dál